

پژوهشکده شورای نگهبان
گزارش استدلالی

نظرات استدلالی شورای نگهبان

در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

**طرح استفساریه ماده (۱۱) قانون رسیدگی به تخلفات و
جرایم در آزمون‌های سراسری**

پژوهشکده شورای نگهبان

باسمه تعالی

نظرات استدلالی شورای نگهبان

در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

طرح استفساریه ماده (۱۱) قانون رسیدگی به
تخلفات و جرایم در آزمون‌های سراسری

تاریخ تصویب: ۱۴۰۱/۰۶/۰۱

کد گزارش: ۱۴۰۱۰۷۱۷

تاریخ نظر شورای نگهبان: ۱۴۰۱/۰۶/۱۹

پرونده شورای نگهبان

طرح استفساریه ماده (۱۱) قانون رسیدگی به تخلفات و جرایم در آزمون‌های سراسری

درباره‌ی مصوبه

«طرح استفساریه ماده (۱۱) قانون رسیدگی به تخلفات و جرایم در آزمون‌های سراسری» که در تاریخ ۱۴۰۰/۱۱/۲ اعلام وصول شد را (۴۵) نفر از نمایندگان مجلس تهیه و برای طی تشریفات قانونی به مجلس شورای اسلامی تقدیم کردند. در مقدمه‌ی توجیهی این طرح آمده است: «... یکی از موضوعاتی که پس از پایان یافتن کنکور مجدداً برخی از داوطلبان و خانواده‌های آنان را درگیر می‌کند اجرای «قانون رسیدگی به تخلفات و جرایم در آزمون‌های سراسری» است. ... طبق ماده (۱۱) این قانون به مجریان اجازه داده شده است در صورتی که بین نمرات و رتبه اکتسابی یک داوطلب و سوابق تحصیلی وی مغایرت‌های غیرمتعارف مشهود و اساسی وجود داشته باشد، از داوطلب از یک یا چند درس عمومی و اختصاصی امتحان مجدد به عمل آید. در ادامه این ماده آمده است: «تعیین وضعیت نهایی آزمون این داوطلب، بر اساس نتایج حاصل از امتحان مجدد بر عهده هیئت‌های بدوی می‌باشد». نکته مهم در این خصوص به ابهام در مورد کلمه «داوطلب» مربوط می‌شود؛ چرا که پس از قبولی داوطلبان در آزمون (دانشجو شدن) و در شرایطی که در حال گذراندن دوره تحصیلات عالی خود هستند برای آزمون مجدد فرا خوانده می‌شوند. این در حالی است که لفظ داوطلب تا زمانی است که فرد در دانشگاه پذیرفته نشده است، بدیهی است بعد از پذیرفته شدن در دانشگاه واژه دانشجو بر وی اطلاق می‌شود. ...»

این طرح جهت بررسی کارشناسی به کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس شورای اسلامی ارجاع شد. این کمیسیون پس از بحث و بررسی در جلسه‌ی مورخ ۱۴۰۱/۳/۲۴، آن را به تصویب رساند. مفاد این طرح که در جلسه‌ی علنی مورخ ۱۴۰۱/۶/۱ مجلس شورای اسلامی با اصلاحاتی به تصویب رسید، طی نامه‌ی شماره ۷۷۱/۵۲۸۴۳ مورخ ۱۴۰۱/۶/۶ برای طی مراحل قانونی مقرر در اصل (۹۴) قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان با بررسی این مصوبه در جلسه‌ی مورخ ۱۴۰۱/۶/۱۷، این مصوبه را مغایر با موازین شرع و قانون اساسی تشخیص نداد و نظر خود در این خصوص را طی نامه‌ی شماره ۱۰۲/۳۲۹۹۱ مورخ ۱۴۰۱/۶/۱۹ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد.

«نظرات استدلالی شورای نگهبان در خصوص طرح استفساریه ماده (۱۱) قانون رسیدگی به تخلفات و جرایم در آزمون‌های سراسری»
موضوع استفساریه:

آیا کلمه «داوطلب» در ماده (۱۱) قانون رسیدگی به تخلفات و جرایم در آزمون‌های سراسری مصوب ۱۳۸۴/۷/۶ شامل افراد پذیرفته شده نهایی در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی می‌شود؟
پاسخ:

خیر، کلمه «داوطلب» در ماده (۱۱) قانون رسیدگی به تخلفات و جرایم در آزمون‌های سراسری مصوب ۱۳۸۴/۷/۶ شامل افراد پذیرفته شده نهایی در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی نمی‌شود.

■ دیدگاه عدم مغایرت

حکم مقرر شده در این مصوبه مبنی بر تفسیر کلمه‌ی «داوطلب» در ماده (۱۱) قانون مذکور به غیر از «افراد پذیرفته شده نهایی» و در نتیجه تعیین سقف زمانی اجرای ماده (۱۱) تا قبل از اعلام اسامی «پذیرفته شدگان نهایی» آزمون سراسری دانشگاه‌ها، مغایرتی با موازین شرعی و قانون اساسی ندارد؛ توضیح اینکه قانون‌گذار در ماده (۱۱)، امکان اخذ آزمون مجدد از «داوطلبانی» را پیش‌بینی کرده بود که حسب بررسی‌های فنی و علمی، بین نمرات و رتبه‌ی اکتسابی و سوابق تحصیلی آنها مغایرت‌های غیرمتعارف وجود داشت. حال مجلس شورای اسلامی در راستای اختیار حاصل از اصل (۷۳) قانون اساسی، پس از مشاهده‌ی ابهامات ایجاد شده در اجرای این ماده در خصوص اینکه اعمال آزمون مجدد تا چه زمانی میسر است، واژه‌ی مبهم «داوطلب» را در متن آن به نحوی تفسیر کرده است که این اختیار محدود به

۱. ماده (۱۱) قانون رسیدگی به تخلفات و جرایم در آزمون‌های سراسری مصوب ۱۳۸۴/۷/۶ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۱۱- چنانچه با بررسی‌های فنی و علمی، بین نمرات و رتبه اکتسابی داوطلبی و سوابق تحصیلی وی مغایرت‌های غیرمتعارف مشهود و اساسی از قبیل عدم تطابق معدل دیپلم و دوره پیش‌دانشگاهی با نمره و رتبه اکتسابی در آزمون وجود داشته باشد، با تأیید هیئت‌های بدوی رسیدگی به تخلفات در آزمون‌ها از داوطلب از یک یا چند درس عمومی و اختصاصی امتحان مجدد به عمل می‌آید. تعیین وضعیت نهایی آزمون این داوطلب، بر اساس نتایج حاصل از امتحان مجدد بر عهده هیئت‌های بدوی می‌باشد.»

بازه‌ی زمانی قبل از «اعلام نهایی اسامی پذیرفته‌شدگان» باشد. بنابراین مصوبه‌ی حاضر، تبیین ماده (۱۱) قانون پیش‌گفته است و مغایرتی با شرع مقدس یا قانون اساسی ندارد. البته لازم به تذکر است مفاد این تفسیر یعنی محدود کردن امکان اخذ آزمون مجدد به معنای تضييع حقوق دیگر داوطلبان و عدم برخورد با متخلفان آزمون نیست؛ بلکه مطابق ماده (۱۰) قانون فوق،^۱ در صورت اثبات وقوع تقلب در آزمون ولو بعد از اتمام تحصیلات فرد در دانشگاه، قبولی وی در آزمون ابطال و مدرک تحصیلی اخذشده باطل خواهد شد.

▪ نظر نهایی شورای نگهبان

مصوبه‌ی مجلس شورای اسلامی در خصوص طرح استفساریه ماده (۱۱) قانون رسیدگی به تخلفات و جرایم در آزمون‌های سراسری، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

۱. ماده (۱۰) قانون رسیدگی به تخلفات و جرایم در آزمون‌های سراسری مصوب ۱۳۸۴/۷/۶ مجلس شورای اسلامی: «ماده ۱۰- در صورت محکومیت قطعی فردی به یکی از مجازات‌های مندرج در این قانون، به استثنای مجازات مندرج در بند (الف) ماده (۶)، هیئت رسیدگی به تخلفات در آزمون‌ها، قبولی وی در آزمون را ابطال می‌نماید. در این صورت مؤسسه آموزشی مربوط از صدور و اعطای هرگونه گواهی یا مدرک به وی خودداری خواهد نمود و چنانچه گواهی فارغ‌التحصیلی به وی اعطاء شده باشد وزارت علوم، تحقیقات و فناوری یا وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی یا وزارت آموزش و پرورش یا دانشگاه آزاد اسلامی ملزم به ابطال آن گواهی می‌باشند.»

مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه‌ای (مدظله العالی)

در دیدار با اعضای شورای نگهبان (۱۳۷۹/۴/۲۸):

«... شما استدلال دارید، اما این استدلال برای مجلس، گاهی معلوم نیست، گاهی برای مجمع تشخیص هم درست معلوم نیست، ... در حالی که خوب است در متن آن حکم اشاره‌ای به استدلال بشود و در یک محل یا جداگانه آن استدلال به تفصیل نوشته بشود.»

گزارش استدلالی

پژوهشگاه شورای نگهبان

تهران، خیابان شهید بهشتی (ره)، خیابان شهید سرافراز،

کوچه پنجم پلاک ۱۱ کد پستی: ۱۵۹۷۸۵۶۱۱۳

تلفن: ۰۲۱-۸۸۵۳۳۴۲۹

نمابر: ۰۲۱-۶۴۰۱۴۸۱۷

nashr-rc.ir

gcr.ac.ir